

HANNA BOTA

•

POEME PENTRU YERUTONGA

HANNA BOTA

POEME PENTRU YERUTONGA

epistole exotice din Vanuatu

Editura BRUMAR

Precuvânt

era octombrie și apoi noiembrie 2009, eu eram în Vanuatu, acolo era o primăvară într-un spațiu veșnic verde; plonjasem în copilăria umanității, gata să descopăr pe cei mai tineri și mai inocenți umanoizi într-o cunoaștere. Erau frumoși în naivitatea lor, erau înfricoșători pentru trecutul lor, gata oricând să ajusteze dreptatea după valorile vechi, erau calzi în manifestare și fără gând prelungit în planificări privind viitorul. Erau ca într-o joacă a prezentului continuu, o joacă temerară, cum numai copiii mai știu a se juca. Trăiau - pur și simplu - în fața colibei, ca și cum era singurul loc al fericirii de sub soare, învăluți în fumul ce se răspândea din belșug în timp ce-și coceau fructele și rădăcinile, își fierbeau supa, frigeau peștele, sub pietrele focului în care își acopereau laplapul, ca o pâine din vegetale.

și ca să le dau nume, le-am spus tuturor Yerutonga, indiferent dacă erau de pe insula Tanna, Moso, Efate sau Santo, fie de oriunde din Vanuatu, pentru că n-aș fi vrut să fiu nedreaptă și să vorbesc despre unul, mai mult decât despre ceilalți; ei toți sunt omul pe care l-am descoperit în Noile Hebride, arhipelagul celor 83 de insule sub forma literei Y, din Pacificul de Sud.

exotismul acelor zile sunt pentru totdeauna o taină, indiferent câte poeme, cărți adevărate sau de ficțiune aș putea scrie, de aceea, Yerutonga e o parte din mine, eu rămân pe veci o parte din Vanuatu.

vanuatu

vanuatu e țara de dincolo de cuibul soarelui
acolo ziua e luuuuuungă de să-ți umple jumătate săptămâna/
timpul te uită în fața colibei sub valul pacificului sau cu o felie de papaia
curgându-și zeama dulce printre degete murdare/
insulele minuscule s-ar putea pierde în ocean
cum se pierd puișorii de șopârlă în pădurea tropicală
dar ursa mare are grijă să le țină pe toate împreună
pe cele îndărătnice războinice sau canibale
le mai ia pe osia lungă și le azvârle îndărăt
calculând distanța până la steaua polară

vanuatu e arhipelagul pescarilor cu pirogi cioplite
din lemnul arborelui cu trunchi alb/
două săptămâni lovește pescarul cu
maceta bine ascuțită-n pietroaiele râului/
sculptează scobind burta adâncă a
lemnului/ vâslește apoi cu noroc pentru întâiul pescuit

înfigând săgeata în tonul uriaș/ suficient la cină
pentru satul întreg

vanuatu e visul cu care am crescut prinși împreună de
placenta mamei/ fără măcar să fi știut/
ne căutam de-o vreme unul pe altul ca frații
despărțiți înainte de naștere
într-un târziu ne-am regăsit
am reîntâlnit pieile lor negre cu păr blond sau întunecat
fiecare dintre ei/ fiecare dintre ele/ era Yerutonga
cântând în ritm vanuatez întâlnirea celor două lumi/
doi gemeni univitellini despărțiți înainte de cunoaștere

Yerutonga

exotismul e în agonie în anotimpul ultimei istorii/
trec desculță prin apa neverosimil de albastră/ printre pești colorați/
orhidee atârnă pe garduri/ pe după urechile fetelor cu pielea neagră și lucioasă/
trec desculță dar simt cum tocurile înalte mă poartă în sine/
nu pot fi cu adevărat desculță nici în noroaiele pădurilor tropicale/
prea a intrat civilizația în talpă/ îmi dă sângele prin porii tăiați
în așchii de bambus/

Yerutonga mă îmbie cu o papaia culeasă din arborele crud
simt fructul fierbinte/ știu că Yerutonga mă privește poftind carnea mea albă/
nu vreau papaia Yerutonga îi spun și alerg să mă arunc în pacific/
pânza lavalava în culori verzi se lipește de coapse așa cum am răsucit-o învățată
de fetele de aici/
Yerutonga cu degete lungi și unghii murdare îmi arată peștii/ unul câte unul/
nu vreau să prindem pești Yerutonga pentru că în larg ne pândesc rechinii/
te apăr eu de rechini/ mă ademenește pescarul/
piroga e destul de încăpătoare pentru amândoi/

carnea de rechin e gustoasă/ o s-o mâncăm împreună la cină/
mi-e frică de apa adâncă/ uite pacificul s-a înfuriat/
spiritele ne vor apăra/ îmi promite pescarul cu pielea lucind în şiroaie de apă/
spiritele de aici nu mă iubesc / ei mă vor da rechinilor pentru hrană
deoarece mă închin altui domn/

Yerutonga îmi culege o floare/ mângâie între degete nisipul alb/
uite are exact culoarea pielii tale îmi spune/ apoi tace gânditor şi trist
privindu-mă/ eu o nouă lume
care a dat buzna peste el neînţeles/
şi plec pe cărarea dintre colibele satului cu lavalava uscându-se în soarele torid/
cu orhideea albă agăţată după ureche

sărutul șarpelui

aici în lumea lui Yerutonga lumina e strecurată de apa pacificului
pești lucesc șerpuind adâncul sticlos –
arborele de cocos s-a născut din trupul unui șarpe ucis în nakamal
de gelozia bărbaților pentru femeia care i-a devenit soție/
așa cânta bărbatul din fluieru-i de lemn/
își răsucise o țigară dintr-o frunză uscată de bambus/
tutunul negru fumega aromat/
vezi de ce nu are crengi arborele de cocos/ nici șarpele nu are brațe
cum avem noi pentru îmbrățișare/
vezi tu cum fiecare fruct are ochi și gură ca să-l revezi zilnic
pe șarpele născător de viață

la semnul lui băiatul golui urcă în arborele prelung
unduindu-se ca un trup de șarpe cu striații de alb și negru
printre frunzele ascuțite precum tășul macetei
îmi desprinse de-acolo din cerul de frunze un fruct al cunoașterii ca să-i beau seva lipicioasă
dulce-acrișor lichidul se răspândește potolind jarul din adânc
sărutam șarpele lipindu-mi gura de gura lui/ ochii lui mă priveau de foarte aproape/

Yerutonga în lumina oblică a soarelui scăpătând avea dungi albe pe pielea neagră/
aşa e cu fiecare însetat după lumina din cerul de frunze – îmi cânta
bărbatul povestind din fluier
şi Yerutonga părea el însuşi şarpele născător de lumină

copacul alb

Yerutonga își alesese un copac pe faleza înaltă bătând
spre pacific
acolo la umbră îmi cânta zi de zi poveștile lumii lui negre/
poveștile lumii lui strălucitor colorate în negru/
acolo se adunau copiii cu părul cârlionți ca bănuții de lână
copii cu mâini murdare și ochii asemenea pietrelor sfinte șlefuite/
acolo fetele așteptau să zâmbesc și să le las
să-mi împletească părul cu crini de pădure/
acolo femeile îmi aduceau fructe de mango
pește fript și lapte de cocos

sub arborele lui Yerutonga/ arbore alb uriaș
am aflat că inima celor cu piele neagră e mai albă
decât a celor cu piele albă
pentru că n-a apucat să treacă prin tuburile de eșapament ale
civilizației poluante

că atunci când spun te iubesc nu au alt gând
decât cel rostit cu buzele

Yerutonga rosti în lumină cuvântul iubirii
și nu se sperie că lumea întreagă putea să afle, lumea lui era doar o insulă/
lumea lui spălată dis de dimineață în apă pacifică/
unde și rechinii sunt gustoși pentru cină/
unde nucile de cocos cresc în cerul de frunze/

Yerutonga se îndrăgostise și lumea lui strălucea în negru lucios

confuzie

în colibă fumul pătrunse ochii gura fiecare celulă
acum încerca să scape printre frunzele împletite ale
acoperişului umed după ploaia de azi/
peştii fierbeau în laptele de cocos gălgâind
copiii mă priveau curioşi descoperind că sunt ca ei/
curioşi pentru că sunt ca ei şi atât de diferită de ei/

Yerutonga era încurcat pentru prima dată
pentru prima dată viaţa nu mai era simplă în împărţea ei/
o altă lume se suprapunea peste ordinea lumii lui
şi nu mai ştia să adune cifrele în noua aritmetică a lumilor paralele

Yerutonga nu putea explica fetei cu ochii şlefuiţi de ce pielea ei
nu e frumoasă ca pielea mea ci plină de răni şi arsuri întunecate
că mirosea a fum şi nu a parfum
că părul ei nu putea fi legat în codiţe

că degeaba făceam poze fața ei nu se zărea în întunericul colibei
că blitzul nu reușea să albească pielea nimănui

Yerutonga se încurcă în explicații pentru prima dată
și poveștile spuse de fluierul bătrânului vraci nu
mai aveau nicio putere de a dezlega misterele de alb și negru și alb/
acum insula străbunilor lui părea neînsemnată
știind că există americi și europe, africani, asii și ghețuri pustii
că insula lui/ casa strămoșilor/ nu-i nici măcar o palmă de loc pe harta
celor albi/
părea că în curând va fi înghițită de spiritul cel rău al rechinului

istorii fără de moarte

în grădina lui Yerutonga creșteau bananieri
iar ciorchinele atârnavu galben ca un șir de soldați dezordonați
el mă luă de mână cu degete lungi și subțiri ca de fată
mă purtă prin grădina înflorită
mă purtă mai departe prin pădurea tropicală ascunzând cărări întortocheate
mă duse pe plaja cu nisip alb și pirogi odihnindu-se
după pescuitul de dinainte de răsărit/

pe plaja aceasta a început istoria mea/
aici au sosit străbunii mei în pirogile lor cioplite din trunchiul copacului alb/
pe nisipul plajei s-a scris viața lor/ de aceea cauți degeaba izvoarele istoriei noastre/
le-a șters primul val al pacificului ducându-le cu el în adânc/
istoria voastră se scrie pe foi și computere cum e laptopul tău
ce-l porți cu tine peste tot ca o prelungire a cunoașterii tale/
istoria voastră se scrie moartă pe hârtie și-n fișiere electronice
cum mi-ai spus tu că se numesc/
istoria noastră e vie în pânțele pacificului și nu poate fi uitată

pentru că e nescrisă
de-aceea nu poate pieri

Yerutonga m-a luat de mână/ m-a purtat înapoi dinspre plaja cu nisipuri albe
pe cărările întortocheate
ale pădurii tropicale/ prin grădina lui cu flori și bananieri cu ciorchinele
atârând galben ca un șir de soldați
dezordonați

Yerutonga mi-a arătat istoria lui pentru o secundă/
secundă care se confunda cu eternitatea

vulcanul yasur

vino să bem apă de la izvorul ascuns sub rădăcina banianului uriaș
mă îndemna Yerutonga când soarele era sus pe cer arzând fierbinte/
dar apa izvorului era caldă ca ceaiul fără zahăr și fructe/
vino să-ți arăt cum țâșnește izvorul fierbinte pe plaja sătucului din golf
iar gheizerul țâșnea aburind/ fete cu ochi șlefuiți fierbeau banane
și cartofi dulci pentru cină/ mâncam cu toții râzând
când picăturile de apă purtate de vânt îmi ardeau pielea subțire

ascultă/ greierii verzi vor porni concertul de seară la semnul baghetei
de bambus din mâinile mele se lăuda Yerutonga/
nu ești nici vrăjitor nici fiu de vraci Yerutonga/ nu te ascultă greierii verzi
ca să-mi cante crepusculul serii/
dar Yerutonga ridică brațul negru/ bicepsul îi săltă ca o poruncă să tac
și toți greierii verzi începură să cante asurzitor
ca într-un cântec vanuarez de izbândă/

fetițele s-au întors cu cina în sat
eram singură în dansul sutelor de licurici ca într-un vârtej de lumină
pielea lui Yerutonga îl ascundea în întunecimea junglei
unde ești Yerutonga/ mi-e teamă de șerpi nu pleca
și vocea lui se auzi la ceafă șoptind
vină să-ți arăt vulcanul stropind foc
bubuind ca un iad sub picioarele muntelui negru/
yasur scuipa fierbințeală și smoală arzând în uralele mulțimii de turiști
spectatori filmând supărarea adâncului/ robinetul deschis al naturii/
doar Yerutonga tăcea precum un vinovat în fața judecății/
să ne-aruncăm în foc îmi șopti mai fierbinte ca vulcanul erupt
și vom rămâne în istorii/
ai înnebunit Yerutonga/ du-te acasă te-așteaptă
nevasta și copiii

în nakamal

s-au strâns bărbații satului în nakamal la sfat
vor să aducă în sat izvorul din valea adâncă /
e prea departe râul și prea greu de cărat apa/ bocesc femeile neîncetat/
toți tac/ așteaptă să apară Yerutonga cel înțelept
el va ști cum să facă apa să curgă în sus
cei cu pielea albă l-au învățat/

bărbații satului așteaptă tăcuți în nakamal
pisează rădăcinile de kava într-un bol cioplit din lemn de santal
vor bea cu toții licoarea zeilor
și spiritele vor veni-ntre ei ca niște neveste ascultătoare
aducând lumină în gândul lor ca Yerutonga să schimbe
cursul naturii cum nici vracii din strămoși n-ar fi putut

în cupele din nuci de cocos se strânge cafenie
licoarea kavei ca un drog și curge-apoi în vine până spre miezul nopții
drog vâscos/ acum și limbile s-au dezlegat vorbesc cu toții odată

izvorul curge tot timpul la vale și nu-i chip să schimbi
ce spiritele nu ți-au dat/
că Yerutonga nu e de găsit/
de-o săptămână toți bărbații satului l-așteaptă seară de seară
să vină cu înțelepciunea lui în nakamal/
i s-au adus și daruri și laplap învelit în frunze de banan
însă degeaba îl așteaptă toți bând kava pentru spirite și zei
căci Yerutonga este trist că va veni o zi când am să plec
că nu îmi poate pune piedici drumurilor lungi
și că-n coliba lui copiii și nevasta plâng că Yerutonga
nu mai vrea să meargă cu bărbații satului în nakamal

numărătoare

sunt într-o plecare fără întoarcere
ca atunci când copilul părăsește uterul și se rupe de placenta mamei
ca atunci când fructul de cocos s-a desprins de ramură
și se sparge alăptând iarba

copilul continuă să rămână copil și fructul rămâne fruct
dar e o plecare în care numeri blestemata și sfânta schimbare

cu toții plecăm/ în fiecare zi / până la colțul străzii
până la chioșcul cu ziare/
până la drumul de nouă idei/
până dincolo de hotarele îmbrățișării

Yerutonga
nu mă aștepta înapoi/
chiar dacă va fi să revin în vanuatu
voi fi fost într-o plecare din care întoarcerea e ca valea voastră

adâncă și neagră
când apele s-au umflat după ploi îndelungate/

chiar de mă voi întoarce/ Yerutonga/
chiar dacă piroga ta va fi încă aceeași/
doar coliba se va fi aplecat puțin într-o rână/
că brațul tău cu bicepșii de fier se va fi moleșit de dor/
doar copiii vor mai fi crescut puțin fiecare/
chiar dacă vulcanul își va scuipa mai departe lava de foc și smoală/
o plecare nu înseamnă același lucru cu rămânerea și
nici întoarcerea nu ne va găsi la fel

nu plânge Yerutonga/
e complicat destul și fără plânsul tău/
că numai lumea ta-și măsoară timpul de la un pește prins la altul
de la un *toka dance* la următorul
și sutele de ani
sunt doar un drum dintre un strămoș înmormântat și noul născut

arbore de santal

văzduhul miroase a lemn de santal
și toată grădina e ca o sticlă de parfum veritabil
cu eticheta unui fabricant de marcă/

Yerutonga îmi promite arborele miresmelor
l-a crescut de când fusese doar un puști care nu-și rădea încă barba/

l-am crescut pentru tine/ știam că vei veni/
își descântă Yerutonga bucuria/ te-am visat
după ce vraciul mi-a cântat pieirea în boala cea mare apoi dezlegarea/
dar niciodată nu dormeam îndestul ca să visez și rămânerea ta
mă trezeam prea devreme/ înainte să-mi văd împlinit capătul dorului/
de-atunci cresc arborii de santal pentru tine
ca să-ți construiesc coliba din miresme/

maceta se înalță lovind cu trosnet lemnul viu/
aromele curg ca un râu peste sat și grădini

peste valul oceanului în refluxul de seară/
se umple malaezia de parfum/

maceta lovește cu ciudă în carnea copacului
îi simt tăișul în propriu-mi braț ce atârnă ca un bolnav/
mânia lui Yerutonga se răsfârânge în mânerul macetei lucind

nu tăia Yerutonga/ fie-ți milă/ îi zic
santalul e scump/ poți să clădești casă în șir
pentru toți copiii neamului tău
poți să cumperi rochii fetelor și agrafe de păr
poți să cumperi băieților cai să-i alerge nechezând peste nisipuri/
capul lui își scutură cârlionții a nu/ e hotărât/

Yerutonga/ îi strig hohotind
lasă santalul/ lasă-l să crească viu pentru mâine
poate cine știe am să revin/
minți/ șuieră maceta în ceruri
toți oamenii albi au venit ca să ne fure santalul pentru femeile lor
și noi i-am ucis/ străbunii mei le-au mâncat carnea albă trasă
în bețe de bambus prin foc/

așchii săreau ca de sânge în iarba de metal
apoi focul arse în noapte până târziu până spre ziua
ultima urmă din parfumul lemnului de santal/
am salvat doar o bucată cât o inimă de copil
și îl port în secret și azi în poșetă

gând de răsărit

în valea cea neagră când umbrele adăstau printre unde
pasul lui Yerutonga sărea grabnic din bolovan în bolovan/
murise șeful tribului din vecini/
o lună urma să îl plângă bocitoarele satului/ până când stomacul și pielea se descompuneau
două luni urma să îl țină ascuns până șira spinării se dezlipea de pe coaste
abia după trei luni era scheletul sfânt bun de îmbrăcat în clei de-ngropare/
Yerutonga ducea omagiul durerii satului în traista de bandanas purtată pe spate
și nimeni n-avea voie drumul să-i întretaie

Yerutonga nu mai știa dacă satul lui e chiar locul ce i s-a dat să iubească
sau lumea întreagă nu-i decât un sat mare în care poate umbla fără opreliști
așa cum umbla femeia cea albă încât nimeni nu-i putea tăia drumurile felii/
nici moartea șefului de trib din vecini
nici cântul cocoșilor de trei ori în noaptea trădării
nici cutremurul de la știri și tsunami ce amenința să apară
așa povestise femeia râzând

satul lui despărțit de cel mort printr-o vale
despărțit de lumea întreagă printr-o femeie cu pielea albă
satul lui mare cât lumea/ lumea ei mărunță cât satul fără vecini
doar cu pădurea și plajele toate/
Yerutonga ar fi vrut să fi învățat și el înainte de naștere plecarea
dar străbunii lui doar au venit
nu și s-au dus/ pirogile sunt mărturia sosirii/
în sângele lor roșu ca și al femeii cu părul de foc
nu s-a înscris drumul plecării

în dimineața morții șefului de trib din satul vecin
Yerutonga a plâns pentru ceea ce-n sânge nu avea scris

la scăldat

am ajuns la izvor când soarele se ascunse în norul sur/
ploua de acum/
să cărăm apă în sat pentru supa de seară/
îmi spunea fata cu nume de flutur/
cu manioc kumala și lapte de cocos vom umple ceaunul cel mare
când focul din colibă va trosni anunțând foamea copiilor/

hai să-notăm în izvor la cascadă/ strigă fata cu nume de flutur
nu-i nimeni să ne vadă/ și-am lepădat amândouă pânza de
lavalava rotită pe șolduri/ dar fata rămase privindu-mă fără grai
e multă lumină chiar fără soare
e pielea ta strălucind în umbre ca de jar/ vino fată cu nume
de flutur să înotăm în izvorul curat/ e caldă apa ca ceaiul fără petale de flori fără miere/
vulcanul ne încălzește apele în adâncuri / povesti la-nceput Yerutonga
și fata dădu atunci a aprobare din cap/

voiam să înot după-amiaza întreagă/ până pe înserat/
dar licuricii s-au aprins înainte de vreme
mă pândeau niște ochi de bărbat/
fata cu ochi șlefuiți și nume de flutur
îmi răsuci cu-ndemânare lavalava peste șolduri
acoperindu-mi sânii în palmele ei/
fugi în pădure îmi șopti/ printre umbre sunt ochi de bărbat/
și ești mai dezbrăcată decât s-a văzut vreodată femeie pe insula pirogilor/
de-aceea s-o fi luminat
chiar de plouă ca de mătase din norul cel sur/
și licuricii se înmulțiră fără de veste clipind doi câte doi

nabanga

străbunii și-au construit case în copaci de nabanga
baniani uriași cuprinzând în rădăcinile lor răsfirate pământ cât grădina cea mare/
îți voi face și ție casa în cel mai înalt banian
să poți zări de acolo cum urcă pe râu noaptea
stafia corabiei lui noe care s-a oprit pe muntele nostru/ nu pe ararat
cum scrie în biblia oamenilor albi/
și-apoi de unde știi că dumnezeu nu are pielea neagră ca noi/
Yerutonga/ ai înnebunit de-a binelea/ dumnezeu nu are piele
ca să fie într-o culoare anume
el este lumină/

știi/ l-am văzut într-o noapte în vis/ făcu el că nici nu aude ce-i spun/
avea pielea albă și părul de culoarea părului tău de foc
era înalt de nu încăpea în colibă și-am ieșit să-l întâmpin
vei fi sănătos și vei avea viață lungă mi-a spus/ doar să mă închin în ziua a șaptea
să mă închin lui/ nu pietrelor sfinte/
ce vorbești Yerutonga/ am văzut pietrele-n nakamal sunt la locul de cinste/

străbunii le-au șlefuit în rugăciunile lor pentru hrană pentru sănătatea copiilor
pentru soare și pentru grădinile cu fructe
în rugăciuni pentru mine/ povestea bărbatul cu fața șiroind de lumină
n-am putut să le-ngrop chiar dacă pielea lui dumnezeu era albă
chiar dacă văzându-te știu că-l iubesc
și nu îmi mai pasă de voi fi sănătos sau nu/
de voi avea viață lungă sau nu/
dacă tu ești pe-aproape

iar marele banian înregistra fiece șoaptă
ca să-l repovestească peste sute de ani

matricea divină

Yerutonga s-a descoperit pe sine

pentru asta am venit până la capătul lumii în vanuatu
și nu cred că e răspunsul potrivit/ chiar dacă e și neplăcut și adevărat

nu-i ajungea doar alergarea dintre munte și vale
nici doar s-asculte povestea bătrânului vraci seară de seară îngânând
înțelepciunea străbunilor/
nu-i ajungea să-și știe nevasta și copiii sănătoși
să știe că grădina e plină de roade
că pacificul s-a umplut de pești noi/
nu-i ajungea ploaia în ploaie și nici soarele în soare/
nu-i era gândul destul atunci când pornea să crească spre cer
nici spiritul când se găsea vorbind cu dumnezeu în pietrele sacre sau în zare/

Yerutonga s-a descoperit pe sine mai adânc decât pacificul în golful de corali
și-a văzut sufletul bătând din aripi ca o pasăre de mare

ca un răsad care promite rod
și-această căutare nu-și va atinge-n veci găsirea/
e ca o fericire amară ca o bucurie plânsă ca lumina de pe pielea lui neagră
ca întunecimea pe pielea mea albă
și ne-am găsit amândoi hălăduind pe aceeași cărare

nu ți-ar fi fost mai bine în necunoaștere Yerutonga îl întreb cu disperare
erai fericit și știai că-ți ajunge/
e ca și cum aș fi avut văz pentru o vreme/ explica într-o engleză stâlcită/
apoi aș fi orbit din nou dacă pleci/
dar acum știu formele și culorile gândului
știu că binele e de căutat în noi/
de n-ai fi venit eram orb de la-nceput pân-la sfârșit

ascultându-l mi s-a descoperit matricea divină/
cuibul din care amândoi am pornit spre lumină/

acum știu doamne/celula primordială e aceeași în fiecare dintre noi
chiar dacă unul e numit primitiv și altul trăiește în secolul postmodern

și-n inima mea l-am iubit pe Yerutonga în ziua aceea

bolnav

într-o zi șeful de trib hotărî că sosi vremea ca Yerutonga să se însoare
mușchii lui erau puternici
barba lui era deasă
iar vraciul îi șoptise șefului yeni într-o noapte că
Yerutonga e mai înțelept decât ceilalți din sat
că-l vizitaseră odată albii și i-au lăsat în colibă
o cutie neagră care știe vorbi și o carte numită biblie din care băiatul
învață a citi cuvintele albilor

yeni deveni gelos pentru șoapta vraciului
pentru înțelepciunea lui Yerutonga/ îl întrebă pe bătrânul descântător
care e partea subțire a firului vieții lui de băiat/
e o femeie cu pielea deschisă șopti vraciul speriat
și yeni căută fata cu cea mai deschisă piele de pe insula munților vulcanici

Yerutonga s-a însurat
gelozia lui yeni fu uitată curând căci Yerutonga nu i se opuse

și nu-i ieșise niciodată din cuvânt
maceta bărbatului era mai tăioasă decât a tuturor/
ce conta dacă uneori citea din cartea coperților negre
în limba englezilor

apoi ai venit tu cu părul de foc și pielea de lumină/
șușotea Yerutonga ultima lui poveste sub copacul nostru de pe faleză/
și nu știu cum de toate au altă culoare
că insula strălucește când râzi/ că insula e pustie când nu te zăresc
că foc nestins îmi cuprinde lăuntrul și mi-e frig de parcă
aș călca desculț prin zăpezile citite în carte
ghețuri pe care niciodată nu le-am văzut/
taci Yerutonga îi șoptii speriată de-atâta iubire nedeclarată
nu vreau s-aud/
sunt poate bolnav/deși Dumnezeu în vedenie mi-a spus că voi trăi sănătos/
poate îmi dai vreo licoare vreo pastilă amară cum
le-ai dat bolnavilor din sat când te-ai dus să-i consulți
de-au venit buluc peste tine/

măinile tale îi atingeau pe frunte pe spate și-i mângâiai
așa că boala pleca de bucuria apropierei tale/
atinge-mă și pe mine
taci/ Yerutonga/ nu vreo licoare-ți lipsește
e numai iubirea cea mare cât pacificul în reflux/

și Yerutonga pășea sub povară ca bietul pescar fericit cărându-și rechinul
cu care în larg s-a luptat pentru viață

fiul lui Yerutonga

Yerutonga îmi cară rucsacul și sacul de dormit cortul aparatele de fotografiat
laptopul/ îmi cară hainele uscate pe care le voi îmbrăca
în schimbul
celor cu care trec prin ploaie prin râul umflat o dată de două ori de cinci ori
apoi refuz să mai număr câte piscuri escaladăm
câte povârnișuri cobor grăpiș printre liane și rădăcini/
respir sacadat/ abia îmi car propriul trup fără altă povară
decât că e plin de zgârieturi care se vor infecta în curând/ plin de vânătăi/
cu noroi din încălțăminte în creștet

fiul lui Yerutonga sare de pe un buștean pe altul ca un înger colorat
imponderal și cu ventuze pe tălpi/ doar eu alunec un pas înainte jumătate-napoi
el prinde cu ușurință șopârla/ ca să avem pentru cină îmi spune/
fiul lui Yerutonga mă ține de mână să nu cad
fiul lui Yerutonga îmi îngână povești în limba lui gălgăită
și râde când dau din cap că înțeleg și eu chiar înțeleg din ochi
din limbajul mâinii din râset/din frumusețea inimii lui de băiat

ne odihnim pe un buştean răsturnat/
trece un bărbat cu o macetă şi-o traistă/ vorbim îndelung
despre cărări despre pădure despre sat/ vorbim despre ploaie şi despre mine
singura întrebare care îi dădea ghes de cum ne-a văzut
va duce vestea peste munţi şi sate până în oceanul de dincolo
despre femeia albă de mână cu fiul lui Yerutonga gâlgâind
poveşti tabu în limbaj de băiat/
femeia avea noroi şi sânge pe picioarele albe în pantaloni scurţi
avea coroană de crengi verzi în părul de foc/ era udă
şi vâna lilieci cu săgeată de alun

Yerutonga se ridică de pe buştean
e semn că ne-am odihnit destul
lăsăm liliecii să doarmă

povestea căpitanului cook

căpitanul cook acostă pe țărmul insulei/
canibalii l-au înconjurat curioși
avea pielea albă și barbă moale/
căpitanul cook le-a dat cuie și pene colorate în roșu
mai prețioase decât multă mâncare
mai prețioase decât carnea lui de om cu pielea ce semăna cu soarele/
strămoșii lui Yerutonga i-au dat femei frumoase ca să rămână pe insulă
dar corabia a ridicat pânzele într-o dimineață și a plecat mai departe
spre alte țărmuri neexplorate
lăsând în urmă un nume pentru fiecare ostrov

de-atunci insula mea a fost desenată pe harta lumii voastre/
povestea Yerutonga cu mândrie/ povestea cu necaz/
de-atunci exist pentru voi/ că altfel nu ne-ai fi găsit
oricât ți-aș fi visat venirea
oricât m-ar fi prevenit vraciul bătrân înainte de moarte/
așa cum eu sunt fiul străbunilor mei și port culoarea lor pe piele

aşa ești tu fiica lui cook/
căpitanul care ne-a cumpărat cu o mână de cuie de fier
dându-ne nume și un loc pe hartă

nu mă-ntreba în ce an s-a întâmplat/
replică Yerutonga încurcat/
în cărțile voastre trebuie să scrie/ știu doar că era
înainte ca străbunii mei să-i fi mâncat pe primii albi veniți să
ne fure oamenii ca să-i transforme în sclavi/
înainte de a fi venit misionarii cu vestea cea bună a mântuirii
mâncăți și ei într-un ceremonial de noapte cu lună plină/
străbunii mei credeau că mâncându-i vor deveni și ei înțelepți precum albi/
că vor ști să facă săgeți de foc/ mici ca un deget
ca să-și omoare dușmanii de la distanță/ cu pocnet/ ascunși prin păduri cum îi
omorau albi pe ei/
au crezut că vor putea citi și ei din filele cărții cutiei negre
și-apoi să-și construiască și case și drumuri din piatră/
dar au rămas mai departe singuri neștiutori și foarte bolnavi
spiritul pietrelor i-a pedepsit că mâncaseră carnea omului alb

dor exotic

ştiu că voi pleca
ştiu că viaţa mea are căările în alte pământuri săpate
că fiul meu stă privind în zare avionul care mă aduce-napoi/
mi-e dor de pâinea de-acasă/ de mama care îşi pune mâna bătrână
în mâinile mele de fată/ mi-e dor de bărbat/ port cărţile mele în gând/
mi-e dor să-mi încălţ pantofii cu tocuri înalte şi să trec pe străzile
oraşului meu transilvan/
mi-e dor până şi de maşina mea când motorul porneşte la rotirea cheii-n contact/
de un concert de crăciun mi-e dor/ cântatul de colinde şi îmbrăţişarea mântuirii/
doamne
de ce ni se pustieşte inima de câte ori se zăreşte plecarea în colbul drumului/
vezi tu/ mi-e dor de plecare/ mi-e dor de rămânere

yerutonga
nu vei găsi dreptate pe pământ/ nici pe insulele tale
nici pe continentele noastre/
e multă durere şi despărţire/

copiilor le e foame dacă nu de pâine ori taro
de iubire le e foarte dor/ bărbații se ucid între ei/ femeile se trădează
nu veni cu mine Yerutonga/
vei muri între cimenturi și fum de eșapament chiar într-o
noapte de crăciun când nu se cântă decât colinde/
mântuirea a ajuns și pe insula ta
uită de continente
visul tău e de-ajuns pentru generații întregi

masca

în țările noastre se poartă doar pentru suflet
când vrei ca nimeni să nu știe ce gândești
ca nimeni să nu știe ce iubești/ îți așezi un zâmbet
necasabil/ ori cauți în raft mina de om plin de suficiență
se poartă și cele care par vulnerabile fragile/
nu Yerutonga nu purtăm măști pentru dans
noi le purtăm pe stradă/ acasă/ chiar printre prieteni le purtăm/
uneori uităm să le agățăm în cui și când ne ducem la culcare

nu avem meșteri ca să ni le cioplească
nici luna nouă nu se rotunjește
pentru a tăia lemnul cuprins de voia spiritelor
uneori folosim culorile să ne pictăm fața dar le numim farduri
și dansul nostru e lung
poate să țină un an o viață o dinastie întreagă
sigur că nu înțelegi Yerutonga/ nu-i nimic de-nțeles în falsitatea
civilizației noastre/ măștile se trăiesc sofisticat

la umbra colibelor fetele se pregăteau pentru dans
se dezbrăcau
își puneau fusta de iarbă vopsită strident în verde și cyclam
își agățau pene și flori în păr
bărbații aveau frunze pe cap
măștile se mișcau rânjind de speriat

poți dansa cu noi dacă ai masca obiceiurilor voastre
șopti Yerutonga împăcat/
n-o mai am Yerutonga
știi tu... prima zi de-ntâlnire/ mi-am ars masca în focul din colibă
copiii tăi au strănutat învăluți în fumul alb
dansul meu de-acum e curat

de pe o insulă mai mare

am învățat să aprind focul
să fac de mâncare din taro și cartofi dulci
să coc fructul arborelui de pâine gustos și moale ca pânza de catifea
am învățat să împletesc rogojini din frunze de bandanas
să țes fuste de iarbă și să le pictez cu verde și roșu strident
am învățat să dansez sărind ca o fată în jurul cântăreților

și știu să măsoz împletitura acoperișului pentru coliba cea nouă
cunosc răsăritul și-apusul/ fazele lunii/ ordinea apariției stelelor
nu-mi mai este frică de apa adâncă/ nici de cele repezi când plouă prea mult/
erupția vulcanilor o aud înainte să știe aparatul să le ghicească
pământul vorbește din străfunduri cu pielea tălpilor mele
căci picioarele au uitat cum e să fii încălțat

săgeata de alun mi-e de-acum parte din mână
și nuca de cocos se lasă stoarsă pentru lapte ca ugerul oilor de la stână
întunericul are multă lumină chiar fără ca licurici să apară-n văzduh

și cărările toate și-au desfăcut nodul gordian care le încâlcea
prin pădurea tropicală
de-acum pot găsi orice drum spre sat ori în vale
știi care frunză e rea și care e bună/ care o pot pune în oală și care
mă arde dac-aș atinge-o
am putere să tai cu maceta liane rebele ce astupă cărarea
s-alung șarpele care îmi taie calea
să vâslesc lunecând cu piroga ușoară pe unda pacificului
în zori de soare/
de-acum nici copiii mărunți nu mai plâng când mă văd trecând
prin sat/ pielea mea nu-i mai sperie
pot să-i iau în brațe ca oricare altă femeie
să le cânt alintându-i cu cântecele formației abba
cu cântecele lui michael jackson mort fără să-l știe vreodată
cu cântece de leagăn învățate de la mama
de-acum Yerutonga sunt sora ta albă
născută din întâmplare pe-o insulă mai mare/ europa

libertate

Yerutonga/

ai văzut privirea celui ce trecea pe cărările văii?
bărbații din satele vecine sunt geloși că dorm în coliba ta/
s-au strâns în nakamal și au rugat spiritul ploii să îi răzbune
să cadă șiroaie ca să m-alunge/

atunci a plouat cinci zile și cinci nopți ca o perdea de apă din cer până-n vale
te-ai rugat și tu pietrelor din nakamal speriat că aș putea pleca/
m-am rugat și eu domnului meu să fie mai tare
că nu demonii au ultimul cuvânt în treburi de pace cerească
și-n zilele următoare a ieșit soarele
dar văile erau pline de apă murdară de ape înfuriate

pielea mea miroase a fum și fructe de papaia
respirația miroase a mango
degetele mele cunosc zbaterea peștelui înainte de-al frige pentru cină
dar apele negre sunt încă o amenințare/ Yerutonga

muntele tău legat de mare
ca un picior care se bălăcește în ligheanul cu apă
nu are putere să mă lege de sine și nu are putere să mă alunge/
drumurile mele nu sunt înnodate în rugăciuni din nakamal
ele sunt libere iar vouă vă e frică de libertatea mea/
gândul vostru nu a fost învățat și de aceea nu poate să treacă
mai departe de gard

în alte vremuri dacă ar fi venit frica
ați fi fript carnea mea în foc dansând în jur nebunește /
dar azi sunteți mai pașnici decât copiii separați de sânul mamei
și nu mi-e teamă nici de macete nici de amenințări
nu pot fi servită la cină
da/ spuse Yerutonga rușinat pentru istoria insulelor
toate s-au întâmplat înainte/
în vremea străbunilor mei înalți/ când încă fructele erau uriașe
și peșterile pline de oase de om/
bărbații azi doar te privesc și nu-și pot stăpâni
neliniștea libertății tale ca un vânt străin ce bate întâia dată pe insula noastră

straja morții

ca un șir de soldați tamtam-uri străjuie intrarea în sat
străjuie intrarea în colibele șefilor de trib
străjuie și drumul și gândul și marea în hotarele ei/
ca valul să nu lovească grădinile plantate cu truda mâinilor negre
ca râul cel mare să nu inunde colibele pitite sub uriașii baniani

portocalele s-au copt și atârnă în copaci
ca niște globuri de crăciun luminate de licurici/
Yerutonga le culege una câte una mângâind pielea lor
ca țeasta unui copil nou născut
aromate aidoma cum pânțele de femeie a acoperit pielea fiului său
cu miros de rod proaspăt/

așa cum și-ar căra proprii fii/ povară de iubire de viață/
Yerutonga duce acasă coșul din bambus doldora de portocale/
le taie cu maceta în semisfere geometrice

în ceaunul cel mare stoarce zeama la fiecare
și curge printre degetele negre sucul portocaliu lipicios

apucă să ia din vas într-o coajă de nucă de cocos
se-apropie de căsuța dărpănată a fratelui său
fratele său bolnav pe moarte
i-o ridică la gură să bea
de multă vreme înghite doar zeamă de portocale stoarse de Yerutonga
din grădina străjuită de un tamtam albastru cu fața mare
cum toți zeii doresc să li se sculpteze/

fratele lui Yerutonga muri în noaptea aceea/
dimineața fetița lui continua să se joace alături
fără să înțeleagă cum moartea poate trece și de straja
unui tamtam albastru sau roșu și verde sau fără culoare/
moartea cea hidoasă în plimbare întunecată pe insula
plajelor albe

în dimineața aceea Yerutonga dădu foc și arse tamtam-ul albastru

lumină

acoperișul colibei trosnea sub rafale de vânt
noaptea era neagră și licurici nu erau
copiii lui Yerutonga îi adunaseră pe toți în pumni să se joace
i-au înghesuit într-un borcan din care golisem gemul de caise/
noaptea de-acum era mai neagră ca oricând
pacificul gemea cu valuri uriașe
mi-era frică și eram singură în colibă/departe de sat

lilieci se loveau cu țipăt de copaci
și pocnete înfundate se auzeau lugubru
nuci de cocos cădeau bufnind cu putere
mie îmi era groază singură în colibă
lanterna s-a descărcat și umbre nu mai erau
doar o mare de negură deasă
și mie îmi era de acum teroare singură în colibă
pași de om negru se auzeau prin crăpăturile pereților de bambus
era furtună și ploaia bocea și roind printre frunzele lungi/

pașii se opriă sub streășina colibei cu ușa proptită în bolovani
ca să nu se dea de perete când vântul devine dușman/
departe de sat tremuram singură în colibă
sub pătură îmi ascundeam neputința
degeaba țișam/ de-ar fi Yerutonga aproape/ dar el veghea vântul
ca să nu crească fără de veste-n taifun
sub pătură mă rugam ca să fiu din ceasul de noapte izbăvită/
și vântul bătea cu ciudă/ ușa scârțâia proptită în pietroaie de râu
pașii veneau și plecau pe sub streășină/ inima bătând îmi ascultau/
doamne scapă-mă de frică
furtuna se dezlănțuia amenințând acoperișul și
frunzele de banan zburau ca fluturii arși
atunci am auzit primul tril de pasăre anunțând că nu peste mult
se va face lumină
era ca și cuvântul divin din prima dimineață a lumii
fiat lux rosti hotărârea divină
și-n noaptea terorii mele de moarte se făcu lumină

nălucă

fecioarele-și vopsiră obrazii plini cu roșu
cu-albastru și verde trăsese rădăcini înspre tâmpale
pe bărbie și frunte
soarele răsărea albit printre neguri
cu pături de ceață se învelea pacificul somnoros
doar Yerutonga vâslea cu brațul încordat/ cu fața asprită de gânduri
se certa cu lumina/ se înfășura și el în ceață
dornic să caute răspunsul rostului vieții

fetele își vopsiră obrazii/ nu era vreme de întrebări
e ziua când vor pleca în grupuri înspre satul marelui yeni
e marea ceremonie nekawear
acolo unde bărbații vor dansa toka
și ani la rând vor socoti evenimentul ca răscruce
pentru nașteri pentru fericire sau nefericire
pentru nuntă sau rodire

în dimineața mării sărbători
nici peștii nu se lasă păcăliți să cadă-n plasa pescarului îngândurat
nici cețurile nu se risipesc
stânci din pacific se înalță/ cresc în recifuri noi neîntâlnite pân-atunci
rechinii latră ca niște câini de pază
pe malul râului ce trece spre infern
asemenea lui cerber din povestea grecilor/ necunoscută
e legenda pentru Yerutonga/
el - orb ce bâjbâie ca o nălucă printre cețuri
adoarme în visare cu ochii negri larg pierduți în zare
va trece *toka dance* și fără el

dansul fertilității

dansul pornește cu mișcări lent rotite/ ca melcul
ce-și învâрте spirala cochiliei spre tot mai larg
pasul lor lovit rar de pământ/ lovit apăsător
pasul lor desculț stârnind norul de praf
ce acoperă degetele și călcâiul în negură

cântul lor se pornește tot lent/ ca vântul în vârtej
stârnind colbul din sat/
gâlgâit/ împiedicat cântul lor se dezlănțuie sălbatic
din gâtleele bărbatilor adunați
în fața nakamalului pentru dansul fertilității/
cer spiritului ca rădăcinile de yum să crească înfipite adânc
în pământ/ ca bananierul să se frângă sub rod
și papaia să se rotunjească precum pânțele
femeilor însărcinate/ să crească cu pielea lucioasă
precum țeastă copiilor tunși chilug
când păduchii s-au înmulțit peste măsură

pasul și cântecul lor e fierbinte
se rotește în cerc tot mai strâns/ vocea și dansul
se adună spre mijloc unde yeni lovește cu bățul de bambus
în pământ/ lovește cu nădejde și bărbăție

fetele aleargă nebune sărind
fustele de iarbă se înfoaie în vânt
șoldurile zvâcnesc ritmic/ picioarele abia ating
colbul/ vocea strident părăsește gâtleejul fecioarelor
ca fulgerul ricoșează printre guri
chiuind în țopăitul nebun/
sub tălpile mele pământul pulsează în
ritm de dans primitiv/
țărâna își adoră trupurile negre
ieșite proaspăt din sânul adamic/
pământul zâmbește în ritmul cântecului iuțit în amurg/
doar eu știu cum se unește lutul fertil din ziua creației cu trupul
proaspăt format întru sânge și carne

convertire

venea agale în mână cu o plasă de nylon
pe care era reclama supermarketului metro
recunoscusem sacoșa/ în primele zile i-am dat soției lui niște haine
în ea/ acum purta în mână o greutate gata-gata să rupă torțile
ce se întindeau spre pământ/
în cealaltă mână trăgea după el o sapă/

vino iute să căutăm locul cel sfânt de-ngropare
spre înserare când greierii verzi vor începe să țârâie strident cântul de noapte
vom spune împreună o rugăciune de iertare către spiritele străbune
le vom ruga să plece 'napoi în străfunduri de veac
că de-acum satul întreg se va închina domnului tău
așa cum visul mi-a spus în vremea când nici nu mă bărbieream

îl urmam îndeaproape/
drumul trecea prin valea cea mare și în grabă mergând alunecam pe cărare
mi-era pielea zgâriată dar Yerutonga nu mă privea/ nu-i păsa

că abia țineam pasul în urmă
nu-i păsa nici când pe lângă ocean trecând apa crescuse în reflux
și-mi ajungea până la șale că fusta îmi era udă
am pierdut șlapul stâng în mare/
stai Yerutonga nu pot trece desculță pe pietrele ascuțite din
golful țestoaselor/ talpa mea sângerează/
dar plasa albastră purta greutatea cea sfântă
și nu mai era niciun minut de zăbavă

mormântul pietrelor sacre

privește în urmă cum
satul aleargă pe urmele noastre/ ne vor străpunge cu sulița răzbunării
nu-i nimeni omule/ îi strigam nedumerită/
atunci cu siguranță sunt spiritele buluc
vor să ne împingă de pe faleză în mare
simt cum îmi apasă tâmpilele cum vocile lor îmi străpung creierul/
dacă va fi să cad să duci tu povara mai departe
la locul ce l-am găsit ieri când ți-am arătat nakamalul adăpostind
groapa de unde le-au săpat străbunii întâia oară

căzu în genunchi
am înșfăcat plasa albastră
era grea
pietrele sfinte atârnav cumiți ca orice povară umană

Yerutonga făcuse sacrificiul cel mare
furase pietrele pentru îngropare

ca nici vraciul nici preotul cel plăpând nici el și nimeni de-aici înainte
să nu se mai închine pietrelor de banană de yum de taro sau pește
că

dumnezeu a creat omul după chipul și propria-i asemănare
nu provine tribul din fructe păsări sau pești
repetă Yerutonga în spatele meu ceea ce tocmai
îi arătasem citind împreună
din biblia bilingvă scrisă în limba bislama și engleză
pe care în copilărie i-a dat-o un om alb într-o seară

în noaptea aceea după ce greierii verzi au încetat concertul strident
Yerutonga fără de glas veghe până-n zori
mormântul pietrelor sacre

cântec de rămânere

Yerutonga sfâșie pielea șopârlei
agață carnea albă într-un băț de bambus și îl pune în foc/
vino să guști mă îmbie cu dinți albi
râzând ispititor către mine/

fetele din sat sunt geloase pentru pielea mea albă
pentru părul meu lung/ mi-l piaptă zilnic și smulg în secret
fire de păr/le răsucesc pe deget, își fac inele/
poate spiritele le vor crește lins și părul lor sârmos ca o blană de oaie neagră

fetele sunt geloase pentru că Yerutonga nu mai are ochi pentru ele
iar orhideele culese sunt toate doar pentru mine
peștele din mare înoată pentru mine
șopârla a fost prinsă pentru gustul meu
doar buzele mele pot atinge carnea ei fragedă/ nu vreau să gust strig către fete
și ele nu înțeleg refuzul meu de răzgâiată cu pielea albă

Yerutonga își pune brățara de os din coliba sfântă
se pregătește de dans/ trimite fetele în pădure să culeagă
frunze de ngaria pentru dansul de seară
ele râd voioase/ vor dansa cu Yerutonga/ el va cânta lovind ritmic
bățul de bambus/ le va zări sânii goi săltând în dansul nebun/
dar Yerutonga dansează pentru mine iar de-acum fetele vor să mă
alunge din sat

Yerutonga întinde cerul nopții peste mine împletind stelele în lumină/
alungă norii și ploaia cea rea/
rămâi în munții noștri mă îmbie speriat
acum ploile toate au plecat și luna e plină și albă ca pielea ta
printre negrele șoptiri de noapte/ nu pleca
toate orhideele te vor căuta și muntele în văile ei negre își albește stropii
ca să-mi amintească de strălucirea ta/ vântul e moale ca părul tău trecând munții
știi... apele erau să te fure când treceai ieri prin râu
spiritul cel rău te voise pentru el
acum va lupta cu mine pentru rămânerea ta
nu pleca

auzeam suspinul lui Yerutonga până când orașul i-a furat respirația
ploile s-au întors ca să-mi deplângă plecarea
muntele se umpluse din nou de nori negri lucioși
ca pielea udă a lui Yerutonga

ultima zi

îi spun lui Yerutonga că azi e ultima zi/
că mă întorc în țări despre care el nu a știut că există/
că voi pleca apoi la roma voi scrie cărți și nu
voi avea gânduri vanuateze /

dar îți promit Yerutonga/ că oricare orhidee și oricare
pește galben sau roșu din acvarii/
că orice ploaie caldă și oricare ciorchină de banane/
că nucile de cocos din supermarket chiar și valurile aspre în reflux/
pietrele șlefuite și bărcile cu vâsle
vor fi ale tale pe veci
Yerutonga/
legându-mi gândul către satul tău
vis cântat încă din placenta mamei/
când creșteam în pânțele ei ca cel de-al șaptelea copil/
Yerutonga
pescar inexistent vâslind în noapte spiritul corabiei lui noe/

Yerutonga

sufletul meu te-a zămislit și te-a crescut printre lujerii de șarpe
ai pădurilor de cocos/ de-aceea

Yerutonga

pot să-ți promit că tot ce am împart cu tine/ tu/ sufletul meu negru lucios
ca partea umbrită/ de aceea nevăzută/ a lunii

atunci coliba de iarbă învăluită în făgăduință
creștea mare în vis
ca un colosseum vanuatez

în timp real

șopârle mici aleargă pe zidul camerei orășelului din vanuatu/
măine dimineață voi zbura către sydney/
în timp ce scriu poeme pentru Yerutonga
șopârlițele adună țânțarii pentru cină
scoțând un sunet gutural ca un ciocan răgușit
țoc-țoc-țoc/ poate-l vor înghiți pe țânțarul care în ultima noapte
m-ar dori îmbolnăvită de malarie/
afară vântul încă nu s-a potolit/ îmi poartă stropii de ploaie pe față și pe mâini
geamurile de la ferestre s-au înțepenit și nu se mai închid

bătrâna ellie cu fața ei neagră și părul alb de lână
mi-a fript ultimul pește/ a tăiat ananasul felii
ca un ritual de despărțire trăit de foarte multe ori/
acum a adormit cu lacrimile în pernă știind că voi pleca și
poate n-o să ne mai vedem niciodată/
mă săturasem de taro și drumuri mocirloase ca de stafiile munților lui Yerutonga/

Yerutonga/
el doarme în colibă lângă nevastă și copii/
el urcă munții noroioși pentru o nouă zi de săpat grădina
el pescuiește de cu noapte pentru bănuțul de mâine cântând lăăit în râsul fetelor/
el construiește o nouă colibă pentru fiul cel mare
care se va-nșura cu verișoara lui din satul vecin/
el crește arborii de santal din care am recuperat o bucată cât o inimă/
el aleargă șopârlele pentru a le frige în bățul de bambus
cum frigeau străbunii lui carnea albă de om/
el ochește păsările cu praștia și le dă copiilor de mâncare/
el își joacă bicepșii sub pielea neagră într-o competiție de alpinist/
el cară apa din vale când încă izvorul curge în jos nu înspre soare/
el luminează noaptea cu ochi licărind la focul unde își răsuțește
o țigară din foaie de bambus/
el coace banane în jar pentru cină
și coace manioc ori kumala ori doar scormonește pur și simplu fără de gând/
apoi bea o cană de kava ca să uite
că ar putea fi pentru întâia dată nefericit/

el caută ochii mei în coaja de alună/ în sâmburii rotunzi de papaia/
caută pielea lui dumnezeu care i s-a arătat în vis ca
pielea mea asemenea miezului de avocado/ aidoma scoarței arborelui alb /
își adună apoi copiii pentru rugăciune învățându-i lecția nouă a mântuirii/

Yerutonga adoarme târziu când păsările încep trilul de dimineață
când avionul meu o taie de-a dreptul peste insula lui
cât o lume în coaja unei nuci de cocos

drumul civilizațiilor

străbătusem desculți insula lui Yerutonga/
când am ajuns la capătul ei ne crescuseră aripi
zburam peste oceanul pacific doi îngeri decolorați/
nu mai știam cine e alb și cine e negru
topiți în lumina dintre cer și unde/ cu aripi de pești înotam/ aveam solzi
înfrățiți cu peștișorii de aur înfrățiți cu rechinii/
cu aripi de vânt ne strecuram printre catargele yahturilor de lux/
mă învăța Yerutonga să înot în lumea lui
îl învățam pe Yerutonga să zboare în lumea mea
și uneori ne ciocneam de avioane printre piloți cu ochelari negri de soare/
râdeam când ricoșam pe piste de zbor calculate după ureche

insula lui tot mai mică se făcea
insula lui era doar cât un păianjen în plasa pacificului
țesând ochiuri geometrice ca să-și ademenească îngerii înapoi/
cerul și marea se uniseră dincolo de noua caledonie
la nord de noua zeelandă/ ca-n prima zi a creației

cine-ar putea să oprească zborul de înger dematerializat
semănam cu picturile din capela sixtină/
în urma noastră zburau copiii insulelor ca pe carpetele lui rafael/
rotofei și goluți/ în muzeul vaticanului puteți să-i vedeți cum așteaptă
privirile uimite ale turiștilor/ glorioși fără să știe/
iar drumul civilizațiilor/ calea dintre insula lui Yerutonga
și inima romei nici nu mai există/ e de prisos/
de când ne-am pierdut renăscuți în lumină

ninsoare cu flori de portocal

în țara mea ninge cu fulgi mari ca-n basmele anderseniene/
pe insula lui Yerutonga au dat portocalii în floare
la fel de alb ca dealul troienit din spatele casei bunicilor/
în orașul meu trec cu greu de intersecții așteptând
la semafor printre claxoanele șoferilor grăbiți
e ca o întrecere de înecare într-o eră glaciară uitată să apară la timp/
în satul lui Yerutonga cărările ard în soarele ce coace insistent
fructele de mango cu sâmburi rotunzi ca niște planete ascunse
în carnea unei civilizații vegetale/
ajung acasă cărând în plase de nylon cumpărăturile de la supermarket
voi coace cozonaci pentru crăciun/ am cumpărat o rodie cu sâmburi
zemoși vișinii ca sângele vanuatez
ca să îmi caut drum în memorii exotice/
pe sub colibă trec pașii lui Yerutonga cărând în coșul împletit
fructele grădinii sale/
mama lui bătrână cu părul alb pe fața neagră
a tăiat o găină de crăciun/ astă seară copiii vor auzi din nou

povestea nașterii mântuitorului în betlehem/
doar despre frig și zăpezi nu poate povesti Yerutonga
nu știe cum să explice despre fluturi de apă înghețați zburând alb
topindu-se în palmă pe obraz pe gene
ca petalele florilor de portocal/ ca petalele orhideelor albe

eu scriu o scrisoare pe care n-am s-o termin niciodată
e o poveste auzită din gura fetei cu nume de floare
despre două femei negre într-o lume albă
și fulgii de zăpadă cad în memoria mea
peste un vanuatu povestit fără paranteze

cuprins

<i>Precuvânt</i>	5
vanuatu	7
Yerutonga.....	9
sărutul șarpelui.....	11
copacul alb	13
confuzie	15
istorii fără de moarte.....	17
vulcanul yasur	19
în nakamal.....	21
numărătoare	23
arbore de santal	25
gând de răsărit	27
la scăldat	29
nabanga	31
matricea divină.....	33
bolnav	35
fiul lui Yerutonga	37
povestea căpitanului cook	39
dor exotic	41
masca.....	43
de pe o insulă mai mare	45
libertate	47
straja morții.....	49
lumină	51
nălucă	53
dansul fertilității	55
convertire.....	57
mormântul pietrelor sacre.....	59
cântec de rămânere	61
ultima zi	63

în timp real.....	65
drumul civilizațiilor	67
ninsoare cu flori de portocal	69